

Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення, 2017

УДК 349.2 :351.74(477)

ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВОГО ЧАСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Гончарук В. В.,

*доцент кафедри трудового та господарського права
Харківського національного університету
внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, старший науковий співробітник*

Нагадаємо, що згідно зі ст. 23 *Загальної декларації прав людини*, кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливий і сприятливий умови праці та захист від безробіття. Відповідно до ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Згідно зі ст. 45 Основного Закону максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом. У чинному Кодексі законів про працю України робочому часу працівників присвячено окрему главу, якою врегульовані питання тривалості, складу, режиму та порядку обліку робочого часу.

Стосовно робочого часу поліцейських слід вказати, що його регламентовано нормативно-правовим актом, який наразі регулює діяльність національної поліції, – Законом України від 02.07.2015 р. № 580-VIII «Про національну поліцію», згідно зі ст. 91 якого особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських: 1) службу у святкові та вихідні дні; 2) службу позмінно; 3) службу з нерівномірним графіком; 4) службу в нічний час.

Розподіл службового часу поліцейських визначається розпорядком дня, який затверджує керівник відповідного органу поліції. Для поліцейських установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями, а для курсантів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які готують поліцейських, – шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем. Вихідні, святкові та неробочі дні є днями відпочинку для всіх поліцейських, крім залучених до виконання службових обов'язків.

Стаття 91 Закону України «Про національну поліцію» має назву «Службовий час і час відпочинку поліцейських». Робочий час – це час, протягом якого працівник зобов'язаний виконувати свою трудову функцію, передбачену трудовим договором і законодавством про працю. Службовий час – це час між початком та закінченням щоденної роботи, що встановлений правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіка змінності підприємств, установ, організацій у відповідності до законодавства України. Відтак вважаємо стосовно поліцейських недоцільною дискусію щодо визначення співвідношення понять «робочий час» та «службовий час» та пропонуємо сприймати означені два терміни як сло-

ва-синоніми. Проте, обстоюючи позицію щодо трудо-правової природи відносин поліцейських із роботодавцем, вважаємо доцільною подальшу уніфікацію вказаних понять.

Згідно з ч. 2 ст. 18 означеного Закону поліцейський на всій території України, незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби, в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції. Як бачимо, законодавець зобов'язує поліцейського у певних ситуаціях до вчинення певних дій. Проте, як відомо, згідно зі ст. 50 КЗпП у поліцейських робочий час нормальної тривалості, тобто не більше 40 годин на тиждень, то чи не йтиметься в подібних та конкретних випадках про виконання надурочної роботи та відповідний і належний порядок її оплати? Якщо так, то хто та яким чином компетентний фіксувати час, місце та якість її виконання? Якщо ні – то чи не звужується на законодавчому рівні конституційно закріплене право поліцейського, як громадянина своєї держави, на працю та чи не ставиться під сумнів гарантування його забезпечення державою? Також варто вказати й на те, що з 1991 р. законодавець так і не вніс змін до нині ще чинного Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29.07.1991 р. № 114, відповідно до п. 21 якого «для осіб рядового і начальницького складу встановлюється 41-годинний робочий тиждень», що, звичайно, не відповідає дійсності та чинним нормам законодавства про працю.

Відповідно до ч. 5 ст. 91 Закону України «Про національну поліцію» поліцейським, які виконували службові обов'язки у вихідні, святкові та неробочі дні, крім поліцейських, які працюють у змінному режимі, відповідний час для відпочинку в порядку компенсації надається протягом двох наступних місяців. Безперечно, вихідні, святкові та неробочі дні в Україні закріплені ст. 73 КЗпП, та їх перелік є вичерпним. Також не викликає сумніву, що робота у вихідні, святкові та неробочі дні оплачується у подвійному розмірі або, на бажання працівника, який працював у вихідний, святковий чи неробочий день, йому може надаватися інший день відпочинку, що передбачено ст. 107 КЗпП. Натомість викликає занепокоєння новела законодавця щодо обмеження можливості використання такого дня відпочинку строком до 2-х місяців. На нашу думку, означена новела є прямим звуженням трудових прав поліцейських та потребує виключення із тексту статті. Тому пропонуємо внести зміни до ч. 5 ст. 91 Закону України «Про національну поліцію» шляхом виключення прямого посилання стосовно можливості працівником використання іншого дня відпочинку протягом двох наступних місяців, після чого ч. 5 ст. 91 Закону України «Про національну поліцію» викласти в такій редакції:

«Поліцейським, які виконували службові обов'язки у вихідні, святкові та неробочі дні, крім поліцейських, які працюють у змінному режимі, в порядку компенсації надається відповідний час для відпочинку».